

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Letnik IV., št. 21.
Četrtna številka „NAPREJA“
izhaja kot tednik

LJUDSKI GLAS

Glasilno Kmetško-delavske zveze.

Stane letno 28-80 Din, mesečno 2-40 Din.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.
Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.
Stane mesečno 10 Din.
Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.
Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.
Oglaš: prostor 1 × 55 mm 60 p.
Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Nov atentat na delovno ljudstvo.

Pred nekaj dnevi so poročali časopisi, da je ministrski svet na svoji seji dne 5. maja na predlog ministra pravde dr. Laza Markovića razpravljal o odpravi ministrstva za socialno politiko. Vprašanje odprave tega za socialni razvoj važnega ministrstva je bilo končno odstopljeno v razpravo posebnemu ministrskemu odseku, obstoječemu iz ministrov Pribičevića, dr. Marinkovića, dr. Markovića in Trifkovića.

Tako! Gospoda v Beogradu se igra z ljudstvom, kakor mlado mače z žogo. Danes izvede stara reakcija, ki bi že davno morala izginiti iz javnega življenja, en napad, jutri zopet drugega, toda vsi ti napadi so naperjeni le na delavstvo, nikdar pa še nismo slišali, da bi vlada energično prišla za vrat vojne dobičkarje, izvozničarje in goljufe.

Čuditi se ne smemo, če se vedno dela za odpravo najpotrebnejšega ministrstva, nikdar pa se še ni sklopalo o odpravi ministrstva vojne in ministrstva vere.

Ali gospoda v Beogradu sploh ve, kakšne so ljudske težnje? Med ljudstvom naj gre ta gospoda, po podzemskih in podstrešnih izbah naj si ogleda revščino in bedo, po tovarnah naj opazuje izmzgane obraze delavstva in kapitalistično izkoriščanje. Časopisi so polni, če pride kak minister v Ljubljano na banket in milostno sprejema avdienco. Gospoda naj

prazne besede »vse za narod« izpremeni v dejanja.

In ta reakcija, katero s svojimi žulji vzdržuje delavstvo, sklepa v ministrskih sejah o odpravi tistega ministrstva, ki bi moralo biti najdelavnejše, da se omili beda, v katero je zašlo in v kateri živi ljudstvo, brez lastne krivde. Gospoda, vaše delo ni v »blagor naroda«, ampak v blagor kapitalizma, katerega s takimi načrti podpirate, česar se tudi sami zavdate.

Samo eno konstatiramo. — Država niso ministri, temveč država je ljudstvo. In predno bi se odpravilo to ministrstvo, bi moralo dati ljudstvo svoj glas, ker ljudstvo ga s svojimi davki vzdržuje.

Krivda, da se danes ljudstvo tako prezira, pa leži tudi na njem samem. Ali se danes delavstvo sploh kaj zanima za socialne razmere in za socialno zakonodajo? Tako brezskrbno živi in popolno-

ma nič ga ne briga bodočnost. Ta brezbriznost je ustvarila bogove, ki odločujejo o usodi ljudstva.

Sodrug! in sodružice! Reakcija pripravljiva zopet nov napad. Odpraviti hoče ministrstvo, ki je edino, ki bi moralo ščititi delavske interese, kar pod nobenim pogojem ne moremo dopustiti.

Vsled tega je naša dolžnost, da vsako tako nakano že v kali zadušimo.

Da od te komisije ne smemo pričakovati za ministrstvo ugodnih poročil in predlogov, kažejo imena, ki tvorijo to ominozno komisijo.

Minister Marković je sabotiral zakon o zaščiti radnika v zakonodajnem odboru, minister Marinković pa sabotira ta zakon sedaj. Marinković je namreč edini, ki še ni podpisal po zakonodajnem odboru sprejetega zakona.

Oba ministra pa reprezentirata vladno koalicio: demokrate in radikalce.

Kako bomo zmagali in kdaj.

Silna so bremena, ki tlačijo človeštvo. Rado bi se jih otreslo, toda kako? Da, to je vprašanje, ki ga stavljaio stotisoči, milijoni, v vseh delih sveta.

Vojna je minila in je že pozabljena; a! vojna ni še minila in ni še pozabljena. Preveč je pustila sledov za seboj, preveč razdejanja, preveč tuge milijonom družin,

pustila je glad, milijone ljudi ga je okusilo in ga še okuša. In glad, z nogami ti prsi in trebuh opaše, in jaše, jaše, jaše! (Oton Župančič (V Zarije Vidove)).

Do šest milijonov ljudi je brez služka v Zedinjenih državah, v deželi, ki je najbogatejša na svetu. Ena tretjina vsega zlata na svetu je sedaj v Zedinjenih

Sajterga polna gneva.

Spisal Prentice Mulford. — Poslovenila Ada Kristanova.

Bilo je deževnega dne. Zelo mokro. Zelo črno. Trmasta černost, s katero je bilo vse prepojeno. Bestialno nebo. Bil sem skrajno slabo razpoložen. Izbrskal sem neka stara trpljenja iz gorkega pekel preteklosti — izposodil sem si nekoliko novih skrbi iz prihodnosti in postavil sem vse pod mogočen in izborno sestavljen drobnogled bolehnih domišljije, ki podaja do desetstičkratno povečanje jada in po primernem prestavljanju ravnostolikišno zmanjšanje vseh radosti.

Orodje je to — prvovrstno. Povedal sem svetu v obraz, da niti zadnji pes ne bi hotel živeti v njem, da je grdoba in sploh da je mrha. Da si želim samega Sodnega dne, kljub tisti zamazani nesmrtnosti, ki se ga drži, in zgolj iz tega razloga, da bi mogel pristojni oblasti vendar enkrat povedati par krepkih besed.

V manj kot eni uri sem si uredil širen in prostoren pekel, — stene do stroba en sam mozak iz črepini vseh člove-

ških nad, sreča v smetiščici, ljubezen — sajašta hlevna svetiljka v mračnem kotu.

Končno je postalo vse to tako grozno, da mi je prišlo na misel: Zdaj je pravzaprav grozno dovolj. Bilo je na vsak način več, kot sem mogel prenašati.

Dejal sem si v svojem ljubeznivem srcu: »Zadovoljen sem.«

Vse, kar je bilo mogoče najti zoprnega, sem bil znosil vkup! Vse globine te turobnosti sem izsrkal. — Zakaj sedaj sploh še vsa ta mrkoba? Včeraj je sijalo solnce prav dobro. Isto solnce sije vendar tudi danes nekje. Celo bestialno deževni oblaki so na drugi strani obsvetljeni od solnce. Tudi jaz imam danes enako zavest kakor včeraj. — Kaj sem heliometer* ali higrometer,** da nekaj luči, nekaj vlage v zraku moje stališče popolnoma izpremeni?

Gotovo, smrt in nesnaga pokrajine prodreta tudi v človeka... Nihče ne gre v temno klet, da bi si napravil vesel dan.

In vendar so bitja, ki se takemu pritisku od zunaj zoperstavijo in ona so na-

* Orodje za merjenje svetlobe.

** Orodje za merjenje vlage.

ravi celo bližja! Ptič tam v dežju prav veselo prepeva. Kako napravi to, da ostane dobre volje?

Med ljudmi v meni je eden, ki včasih svetuje in marsikaj predlaga. Ni noben posebni ljubljeneč! Manjka mu obzirnosti. Nekaj vsiljivega je v načinu, kako se vselej tedaj prikaže, kadar nameravam ravno nekaj drugega, o čemer ni treba, da bi on vedel.

»Če mi hočete dovoliti, da nekaj predlagam.« je rekel. »Nečem, za boga, s svojim nasvetom nadlegovati. Vem, neprijetno je. Sam tega ne morem strpeti. Ima tako nekaj pridigarskega na sebi, češ: jaz sem boljši od tebe — in je sploh težko požreti. Vrhutega je pa že toliko takega dobiti. Vsa nosi paket uzorcev za poskušnjo v žepu — ne zase — za druge.

In vendar bi si dovolil, napraviti opazko. Poslušajte me nekako tako, kakor poslušate netje onega ptiča.

Vi veste, kaj hočete. To je že mnogo. To je celo izvrstno. Naravnost dobiček. Vi hočete svoje misli spraviti iz mrkle brazde, v kateri zdaj tekajo. V vašem slučaju je že to redka sreča, da sploh mo-

državah. Velikanske zafoge žita in drugih živil se kvarijo v skladiščih, v deželi je vsega dovolj, in vendar, glad tudi — »jaše, jaše, jaše!»

V Angliji, v deželi funtov šterlingov, ki je kraljica morja, vladarica velikanskega dela zemeljskega planeta, v deželi bogastva, moči in slave, se je ugneznila brezposelnost, narodi in plemena se skušajo otresti gospodarice Velike Britanije, razredni boj je ljut, na Irskem, v Londonu, v Indiji, v Egiptu, v Mali Aziji pa vlada glad, ki jaše, jaše, jaše! In Velika Britanija je silno bogata dežela, poleg Zedinjenih držav najjačja vladarica naravnih bogastev.

Francija se muči, da v svoji smrtni agoniji zaduši izmučeno Nemčijo.

Na Poljskem gospodarijo aristokracija, militarizem, klerikalizem, intrigantna francoska diplomacija in — glad.

Jugoslavija, ki ima najugodnejše pogoje za gospodarsko razvijanje, ki ima bogato priložnost ustvariti podlago, da postanejo potom razvoja vsi trije jugoslovanski narodi res en narod, ustvarja med njimi še večja umetna nasprotja, gospodarsko življenje pa tira v propast.

V Rusiji, v deželi upanja, vlada v mestih glad, v gospodarskem ustroju usled dolgotrajne blokade zmeda, svetovni kapitalizem pa nadanjuje z mučenjem 200 milijonov prebivalcev nove Rusije.

In reakcija vlada. Po šestletnem oblibovanju osvoboditve narodov, odprave tajne diplomacije, imperijalizma in izkoriščanja, po šestletnem trpljenju in pričakovanju — reakcija vlada! V mikadovem cesarstvu, v Franciji, v Italiji, v deželi, ki je dala svetu 14 točk, v »svobodni« Poljski, v nadopolni Jugoslaviji, vsepovsod, kjer je ostal na krmilu stari režim, vlada danes reakcija. Kako bomo zmagali — in kdaj?

Voja za demokracijo in odpravo vojn ni prinesla demokracije in ni odpravila vojne. Na svetu je danes manj demokracije in več pogojev za nove vojne, kot pred svetovno vojno. Ker so številke vzroki za nove vojne na dnevnem redu, so zaposleni najboljši možgani tehnikov, kemikov in drugih strokovnjakov — da iznajdujejo strupene pline, izboljšavajo drednavte in druge bojne ladje, aeroplane, topove, vse za morijo, vse za razdiranje — za obrambo domovine...

rete hoteti. Večina ljudi je prepohlepna no uživanju in dovoljuje svojemu duhu, da se sprehaja vedno po isti mračni poti gor in dol — peripatetiki* turobnosti in njenih orgij. Kajti kakor stara leopardka svojega zadnjega mladiča, čuva človek svojo bolešč, svojo užaljenost proti vsakomur, ki mu jo hoče odvzeti. Svet je tako poln neporavnane krivde, ker ljudje pretrpljene krivice ne oddajo za nobeno ceno. »Kdor pa ima, temu bo še dodano,« pravi že Sveto pismo. Enako privlačuje na skrivnostni način enako, zato naj se čuva sladkosnedež trpljenja — njegova strast je izmed vseh strasti najbolj uničujoča.

Vi pa hočete svoje razpoloženje osvoboditi od mračnosti, da bi svetla bodočnost našla prostora.

Torej peljite ono šajtergo k drvišču: peljite jo tako pazljivo, kakor le morete. Napravite šport iz tega — torej najres-

* Peripatetike so imenovali v starem veku modroslovce, ki so imeli pri premišljevanju in pogovarjanju navado, da so hodili gor in dol. Bili so iz šole slavne Aristotela.

Človeštvo čuti moro, čuti plast, ki ga tišči k tlom, pa kliče po reštvu. Visoki gospodje kličejo narode, naj pridejo skupaj, se sporazumejo in razorože. Drugi pozivajo delavstvo in kapitaliste, naj se sporazumejo med seboj, pa sklenejo prijateljstvo. Na svetu mora zavladati mir! Mora?

V tisoče frakcij je razdeljeno človeštvo, v tisoče bojnih skupin, država se pripravila na obrambo proti državi in vsaka izjavlja, da je za mir, da ne misli nikogar napadati. Medtem pa se napadajo druga drugo. Politiki in državniki se obmetavaio z blatom, časopisje bruha propagando laži in napadov, svet pa se vrti naprej enakomerno po potih v vesolnost.

Ker vemo, da so vojne blaznost, ker vemo, da je izkoriščanje hudodelstvo, ker vemo, da so sovraštva, zavist, mržnje in pohlep nositelji nesreče vsemu človeštvu, tedaj jih odpravimo, iztrebimo jih danes, če ne danes, vsaj jutri!

Pa jih ne bomo odpravili, ne danes in ne še jutri. Če bi jih hoteli odpraviti, bi morali pomesti s površja te zemlje vse tiste ljudi, na katerih sloni vse to, kar se dogaja po svetu. In teh ljudi je preveč in ni je sile, ki bi jih mogla spreminiti v drugačne ljudi že danes ali jutri. Milijoni so še pripravljene iti v boj za obrambo domovine, za ravno take domovine, kakor so bile leta 1914. Delavci enega naroda so pripravljene streljati delavce svojega naroda, kakor so bili prej. In le malo jih je, ki ne bi bili pripravljene izkoriščati svojih rojakov, če se jim ponudi prilika za izkoriščanje. Torej odpravimo ta sistem, prevrnimo sedanji družabni red! Kdo naj ga prevrne? Socializem, to je, pristaši socializma! Da, ampak ti ga prevračajo že par desetletij, pa še niso uspeli. Prepočasni so, z glasovnicami hočejo dovesti zmago socializmu. Na ta način ne bomo zmagali in treba je drugih sredstev, treba je sile proti sili. Torej revolucija? Da!

Vsa zgodovina človeštva je ena dolga tragedija pomešana s krvavimi dejanji. Bile so vojne in bile so revolucije; bila so izkoriščanja, pred tisočletji v najhujši, najbrutalnejši obliki, potem v manjši, vedno manjši, ampak še vedno v brutalni, nečloveški obliki, pa kljub temu človeški. Ljudje, kakršnikoli so pač bili, so zatirali in vladali in bili so zatiranci in podaniki.

nejšo stvar na svetu; peljite jo skozi strnišče k tnalu, z najmanjšo porabo dela, z razumnostjo in zvičajngstjo, da se izognete vseh kamenov, lukenj in luž v brazdi; vrzite vso svojo zavest v šajtergo! Na tnalu jo naložite z drvimi, zložite polena oprežno in razborito tako visoko kakor mogoče in vendar tako previdno v stiku, da nobeno ne more zdrkniti. Potem jo porivate zopet po polju domov, z isto pozornostjo. Ko ponesete drva v hišo, ne vrzite jih pri ognjišču tako na tla, kakor bi lučali kačo od sebe. Napravite natančen in dostojen kup in poglejte potem, ali niste istočasno z drvimi odložili velike porcije notranjega slabega razpoloženja.

To ima nekaj od recepta sedmih kopei v Jordanu, kakor so bili zapisani bibliškemu generalu proti njegovi bolezn, sem si mislil sam pri sebi: pa ker so oni pomagali — zakaj ne bi poskušal ozdraviti se s tem šajterskim zdravljenjem?

Bilo je najtežje dejanje mojega življenja! — Vozil sem šajtergo kratek kos poti, kakor v igri, tako resno osredotočen, šajterga — dobro pleme — dala je svoje najboljšo, izognil sem se kamenov in lukenj, šel sem tako lebo v ozemlju,

Na milijone mož je pod orožjem. Številna ubojstva se dogajajo vsaki dan. Vrše se ropi na debelo in drobno. Sužnji se dandanes sami prodajajo. Ustanavljajo se teroristične organizacije za izvajanje nasilstev, kakor so se ustanovljale v prošlosti. Ali smo ljudje že ljudje. Ali smo še živali, zveri v človeških podobah?

V prostrani Rusiji skušajo ustvariti državo ljudi za ljudi. Ampak nad temi ljudmi morajo vladati s strogimi zakoni, z bajoneti, ječami, sploh z diktaturo. In ker ne mislijo obdržati diktature, hočejo dopovedati 200 milijonom ljudem, kakšen družabni sistem je potreben za blagostanje vseh ljudi. Vsa Rusija je ovita v propagando. V glediščih, na ulicah, na shodih, v časopisju, na vlakih, vsepovsod dopovedujejo ljudem, kaj pomeni komunizem, vsepovsod pridobivajo z vzgojo pristaše za gradnjo nove družbe v »Ruski sovjetski federativni socialistični republiki«.

Če gre delavstvo enega okraja na stavko, morajo številni oratorji govoriti in govoriti šajtergeru, kako potrebno je, da ostanejo v boju, kako važno je, da ohranijo solidarnost. Na dnu duš ljudske mase je še utrijen nekak strah, da ne bi izgubili tega kar imajo, sužnost, zatiranje, pomanjkanje, hlapčevstvo do gospodariev. Lepe so besede agitatoriev, lepe so obljube socializma, ali... to naj pride enkrat pozneje, sedaj še ni potrebno. Kadar pa se mera potrpežljivosti napolni, tedaj hej agitator, prevrni ta red, odpravi krivice! In ljudje se ne vprašajo, kaj so počeli takrat, ko so agitatorji že širili svoj rešilni evangelij. Ne pomislijo, da vlada na svetu tak sistem, kakršnega večina ljudi zasluži in na to večino se opira. Ni treba, da vlada večina. Ali vsled nevednosti večine vlada manjšina s to večino, ki se v svoji nezavednosti ne zaveda, da jo izrablja manjšina. Torej indirektno vlada vendarle večina, nevedoma proti sebi.

V družbi bodočnosti, v socialistični družbi pa bo morala vladati večina, ki bo zavedna, ki se bo iznebila spon nevednosti. To pa se ne bo doseglo z nasiljem, s prevratom v 24 urah. Možno je, da se vsled gotovih razmer izvrši do gotove meje gospodarski prevrat v eni ali drugi deželi z revolucijo. Takih prevratov je bilo že mnogo. Ali ljudstvo, večina ljudstva s tem ni postala čez noč inteligent-

kakor irski čistokrvni konj. — Bilo mi je takoi mnogo lažje. Zdelo se mi je, da me šajterga pelje iz pekla. Ampak nehote in nevede popustila je moja nova napetost in budnost nad mojim delom. Tekala sva zopet v dveh ločenih brazdah — šajterga in jaz — ona v svoji, moje misli zopet v stari, kameniti, lužasti brazdi pomilovanja in strahu.

»Mili dnevi, ki se ne vrnejo več.« In »čemu vse to?« Kako se odsotni ne vrnejo — ali še huše: kako se vrnejo izpremenjeni. Vsa brezsmiselnost. Bežna leta, starost, vsa tista »Oh joj« in »ah da, tako je življenje«, s katerim vedno kaka žal-tava povest na koncu rep poklecne.

»Tu imate,« mi je rekel moj vodnik. »že zopet v brazdi; ampak nič ne de — to je ljuba in stara navada! Vrata v pek- kel se tako lahko odpirajo, so vedno sve- že namazana za uporabo! Vrata v ra- dgost pa so zarjavela. — Mnogo dela je na vidiku! Poskušati in zgrešiti, in zgrešiti in poskušati, in zgrešiti — zgrešiti — in zgrešiti — zopet poskušati — in zopet in zopet — dolgo časa. — Ni druge poti. Sigurno ozdravljenje končno — ampak mnogo časa, da postane ozdravljenje

nejsa ali zavedneša. Vsi tisti instinkti, vsa duševna zaostalost se ji je obranila. In skok desetih korakov se je pomaknil nazaj za devet korakov.

Kaj si bil pred pet sto tisoč leti? Kaj pred pedeset tisoč leti? In kaj si danes? Revolucija v notranjosti človeka ne gre skokoma, ne v re niti korakoma, komaj da leze.

Mi vsi se zavedamo, da je nekaj naprednega v današnji družbi. Mi vemo, da je edina rešitev iz obstoječega kaosa prehod iz kapitalizma v socializem. Kapitalistični državniki in politiki, sploh vsi zagovorniki sedanjih institucij tudi priznavajo, da je nekje nekaj gnilega in zdravijo to gnilobo na svoj način s svojimi sredstvi. Toda tistih ljudi, ki vedo, da se temeljito ozdravijo današnje družabne rane le s tem, če se odpravijo vzroki, ni še dovolj. Če se torej stvari ne spremenijo tako hitro, kot bi mi radi, kot bi radi, ki vprašuje, »kaj bomo zmagali«, je vzrok v tem, da smo ljudje še vedno ena babilonska mešanica, nesposobni, da delamo skoke. Svet se ne suče po naših željah in preobrti ne po naročilu.

Nekdo je nekoč zapisal: »Tri sovražnike ima narod: Glad, nevednost, strah.« Izmed teh je nevednost najhujši in boj proti njeni najtežji. Današnji in vsi prejšnji sistemi so sloneli na nevednosti ljudstva. Socializem pa bo slonel na znanju — na zavednosti ljudstva.

Kakorkoli se že izvrši družabni preobrat v eni ali drugi deželi, je vendar gotovo, da je za boj proti nevednosti samo eno orodje: Vzgoja. Z revolucijo ne porazimo nevednosti, niti ne z glasovnico. Vzgoja je edina sredstvo in počasno sredstvo. In ker je počasno, zato napredek človeštva tudi ni tako nagel, kakor ga žele tisti, ki so se vzbudili pred par tedni, pred par leti. Že dolga leta se bore prednje straže pravice civilizacije proti nezavednosti in zato so želi preganjanje od vladajoče manjšine in nezavedne večine. Ljudstvo, socialistično vzgojeno, je pogoj za civilizacijo, v kateri bo vladalo bratstvo in kooperacija v prid vsemu človeštvu. Današnje človeštvo pa še ni zrelo za tako civilizacijo. Ker ni, nadaljujmo z vzgojevalnim delom in z bojem, da ga napravimo zrelega. Kajti šele takrat pride zmagava, odločilna zmaga!

trajno. Če smo se prevsem naučili, svoje misli, recimo, deset do petnajst minut obračati na kako čisto svobodno izvoljeno stvar — potem ostanejo same od sebe tam — dokler jih ne odpokličemo.«

Zopet sem šel na delo — vozil sem približno ducat korakov daleč — pa pride šajtergi moja ljubljanka izmed vseh žalitev, ki sem jih kdaj pretrpel, v napotje. To žalitev imam posebno rad — v tem sem opustil vožnjo — naj vozi, kdor hoče! Moja užaljenost mi je dejala (in saj ima tako prav): »Če Ta-in-ta le ne bi bil to-in-to rekel! Vem, da deloma nisem imel prav (saj sem tako pravičen!). Ampak nikdar ne bi šel tako daleč, da bi rekel — ali mislil — ali storil...«

»Ja, kje pa ste že zopet,« je rekel svetovalec. »pri šajtergi gotovo ne.«

Nastopil sem zopet. Pray zares je sramota, da svojega lastnega mišljenja niti deset sekund ne morem obvladati. Kako mehkužno — kako slabotno!

»Že zopet ste v drugi brazdi,« opominjal je vodnik. — »Mislite na svoje delo in ne na svoje slabosti.«

»Saj sem le mislil, kako imate prav.«

SCOTT NEARING:

Francoski imperializem.

Vladajoči razred Francije je imel že izza časa Charlemaignea ambicije, ki jih je gojil Aleksander. Vzor tej ambiciji je postavil Aleksander, ko je podjarmil svet. Že pred časi Napoleona Bonaparte, kakor tudi za njim, je bila ta ideja srcu vitežke Francie kakor priraščena.

Francozi so čudne vrste provincionalni ljudje. Evropo smatrajo nekako tako, kakor smatra mesto Boston Zedinjene države za svoj privesek. O svojem jeziku in o svojih lastnostih mislijo, da je oboje universalno ali splošno. Pred vojno se Francozu, ki se je hotel podati v Rusijo, ni bilo treba učiti ruskega jezika; kamorkoli je prišel, je videl obleko svojega kroja, spoznal je svoje prebrisane izreke in čul je svoj jezik. Kakor so se počutili Angleži, kamor so prišli, doma v trgovini, tako so se počutili Francozi, kamor so prišli, doma družabno. Francozi se ne uče tujih jezikov. To provincionalno nagnjenje je vladalo pri Francozih, od kar so se postavili v evropski zgodovini kot narod, ki ima zbujati nase pozornost.

Toda še pred nedavnim časom, komaj pred 150 leti, je bila njihova pozornost izzvana od Nemčije in od Rusije. Vendar od Rusije nič kaj posebno, kajti vsled njene kulturne zaostalosti Francija ne bi hotela priznati kaj takega. Ali Berlin, središče najbolj izurjenega naroda v trgovini, Berlin s svojimi pesniki, dramaturgi, skladatelji in umetniki, je postavil znake, ki so bili za Francijo nenadkriljivi. Kot uspešen stabilizator civilizacije, je postala Nemčija velik rezervar sil in tozadevnih virov. Naravno je bilo, da so ti novi izrastki ogrožali Pariz, rodili tekmo in konečno napeto stanje.

Nemčija je imela premoža in železa v takih množinah, da ji ni mogel konkurirati noben evropski narod. To ji je omogočilo, da je postala prva v industriji. Francija je bila v trgovskem oziru prekošana, Nemška industrija je bila bolje organizirana; njena zunanja trgovina je obstajala v glavnem iz potrebnih ali vporabnih izdelkov, medtem ko se je bavila Francija po večini z luksurioznimi. Če je hotela ostati Francija gospodarica Evrope, je bilo potrebno uničiti nemško moč, in prenesti železo in premog pod drugo kontrolo. Če je

hotela biti Francija družabni posredovalec, je bilo potrebno razupiti nemško kulturo.

In tako je prišlo do vojne. Merilo vojne ni bilo pravica napram sili, ampak sila napram sili, gospodarska in militaristična sila napram gospodarski militaristični sili.

Leta 1918. je prišlo do premirja in za premirjem so začele nastajati gotove reči. Nemčija je kapitulirala na podlagi tistih 14 točk sporazuma, ki so bile vržene pozneje v koš. Za tem je prišla pogodba v Versaillesu, ki je bila spisana po eni skupini in podpisana po drugi, in pogodba v Brest-Litovsku. Diktirala jo je vseskozinskoz francoska diplomacija z vso svojo nesramnostjo. Francija si je prizadevala na vse načine, da poniža svojega nasprotnika. Nobena druga svetovna sila, Japonška, Italija, Anglija in Zedinjene države niso zavzele takega stališča, toda Francija ni pokazala niti sence vitežtva.

To je bil poizkus izbrisati s površja moč trgovske Nemčije. Armada in mornarica je bila puščena iz vidika; šlo je za premog in železo. Poizkusili so ji odvzeti gospodarsko in ne militaristično moč. Francija je vztrajala, da mora Nemčija plačati, medtem ko drugi narodi niso bili tako brezobzirni. Ko je Lloyd George kandidiral za izvolitev, je sicer povdarjal, da mora Nemčija plačati in da je treba kajzerja obesiti, ali to so bili le njegovi politični triki, ne da bi bil pri tem mislil resno na kakšno tozadevno izvršitev. Ali Francija je vztrajala. Gospodarski izvedenci so izjavili, da more Nemčija plačati le na ta način, če producira v toliki meri, da izžene iz tujezemskih trgov vse svoje tekmovalce. Toda francoski državniki se niso dali pregovoriti — Nemčija mora plačati; poleg tega mora biti potisnjena na nivo agrikulturne dežele.

Kmalu na to se je zgodilo nekaj zelo značilnega. Francija je obrnila svojo pozornost od Nemčije proti Rusiji. Če bi bilo res, da je bilo njeno sovrašтво naprejeno proti Nemčiji, ker je vpadla v Belgijo, bi bilo tako držanje za nespravo nekako opravičeno. Toda Francija se je postavila tudi proti Rusiji. Njeni finančniki so financirali proti njej notranje ustaje, od

»Tudi to vas sedaj prav nič ne briga, če imam prav, šajterga vas briga. Ostanite pri šajtergi. Po njej izvršite svoj blagor — blagor te ure — blagor te minute.«

Vozil sem dvanajst korakov naprej. Potem je vstala moja ljubljanka bojazen — črna kakor novilna na gori, in spoštljivo omračena sanjala je moja duša: »Vse bo šlo napačno — vedno gre napačno. Pri moji smoli! Prišel sem v ta napačni, lažnjivi položaj; nihče mi ne ho verjel! Kaj naj porečem! Kaj...«

»Šajterga — šajterga,« zadonelo je od opominjevalca sem.

»Jaz hočem vendar v miru razmišljati o svojih neprijetnostih, drugače vendar prav nič nimam od njih. In sploh. Kakšna zakotna ideja, vso pozornost obračati na tako podrejeno stvar kakor je ta neprikladna kolca in zaradi nje zanemarjati velike zadeve življenja!«

»Sveti Mumpic,« je nato rekel moj svetovalec. »Pustite si vendar dopovedati, da so velike zadeve življenja to, kar vi majhne imenujete. 'Velikopotezno' — sijajna in bleščeča beseda diletantizma. Na bodočnost misliti — blagglasni opis

za nesposobnost; misliti v sedanjosti'. Sedaj takoj... zdaj... zdaj... zdaj, to je edina resnica, katero poznamo — edina, ki deluje. Iz niti vsakdanjosti, iz niti vsake ure se tké usoda. Kremencek na tračnici spravi vlak iz tira. Malo mišjaka, iz malomarnosti pozabljenega v omari in mesto praška za pecivo uporabljenega, usmrti celo družino. Lestev, katero iz lenobe niste pravilno naslonili, vam zlomi vrat. Nekaj žlic jedi, ki jo mečete vase, kakor bi stresali pšenico v mlin, vam napravi tisto slabost v želodcu, na kateri se potem velike radosti in velika podjetja razbijejo. Nejasno pisana črkica, ki napravi iz 'legel' besedico 'lagal', vas spravi v najresnejše konflikte z vašim najboljšim prijateljem.«

Tako se je režal spremljevalec dalje, ko sem se — zopet od šajterge v mislih daleč proč — vsanjal v sicer le mogoč, potem pa gotovo zelo neprijeten razgovor z neko osebo: »Če ga bom videl — če bom šel k njemu, naj se zgodi v milem in potrpežljivem razpoloženju, v spravljivem duhu — že v naprej se hočem spraviti v to duševno stanje in ga obdržati.«

zunaj pa so zahtevali napram nji blokado. Francija je poskušala uničiti Rusijo, kakor je poskušala uničiti Nemčijo; toda Rusiji ni mogla prisirčiti peroti, kakor je to storila Nemčiji. Njeni državniki so začeli z enako propagando proti boljševizmu, kakor proti Nemčiji. Zato je imela dva izgovora: v obeh slučajih pa so bili njeni motivi isti: da uniči svoje tekmece.

Na Washingtonski konferenci, ki se je sešla 1921., je Francija sodelovala pri konferenčni mizi v takem smislu, kakor je prisostvovala Nemčiji haški konferenci pred svetovno vojno. To je bila »razoroževalna« konferenca, in Francija je zavzela stališče, da če je treba kake razorožbe, jo je treba izvesti na vodi. Francija je imela dober vzrok za to. Nemčija je stalno ogrožala njene meje. In ko je prišlo do vojnih dreadnoughtov, je Francija zahtevala najboljše program mornarice. Prišlo je na vrsto vprašanje podmorskih čolnov, in Francija je zahtevala, da ji puste največjo flotilo podmorskih čolnov. Želja Francije ni bila samo, da gospoduje Evropi, ampak je zahtevala večjo mornarico, kot jo ima Anglija. Francija je zahtevala gospodstvo sveta. In francoski diplomatje so bili tisti možje, ki so ovirali razoroževalno delo na vseh koncih in krajih.

Francija igra danes vlogo največjega in nainevarnejšega rožljarija s sabljo na svetu!

Francija ima še vedno visoko število kmetijskega prebivalstva. Leta 1846. je znašalo njeno kmetijsko prebivalstvo 75.6 odstotkov; leta 1911. pa 55.8 odstotkov. Francija je torej še vedno pretežno dežela kmetijskega ljudstva. Skoraj vse to prebivalstvo ima svoje domove. Pred vojno je bila Francija najbogatejša dežela v Evropi. Leta 1850. so cenili njeno bogastvo na 9 milijard frankov; leta 1880. na 56 milijard frankov in leta 1912. na 101 milijard frankov. Skozi teli šestdeset let je postajala Francija velika, bogata dežela, ki je posejevala denar drugim državam. Njeno kmetijsko prebivalstvo je hranilo svoj sou. In tako je bila Francija ob izbruhu svetovne vojne najbogatejša središče evropskega kapitala; toda Nemčija jo je izzivala v bogastvu in v prebivalstvu.

»Ne smete se vnaprej spravljati v duševna stanja,« je rekel spremljevalec. »Vi sedaj ne smete vnaprej uživati nobenih misli in nobenih besed, ki jih boste mislili in govorili po desetih dneh... Zakaj, če ste živeč človek in imate za dva vinaria temperamenta, boste potem vendar nekaj popolnoma drugega mislili in govorili; ampak vi pač rajši zdaj igrate ta teater s samim seboj, ko nasprotnika ni zraven, zato da ste junaške uloge popolnoma sigurni! Sedaj morate šajtergo peljati. Vse sposobnosti obračati na to. Pustite naj bodočnost skrbi sama zase. Imejte vendar malo obzirnosti za vaše uboge, pomilovanja vredne roke in noge. Kakšne mišične bolečine si nakopljete za jutri s temi namišljenimi govori! Ne brigajte se za to, kar bo, ampak za šajfergo.«

Toda nisem mogel. Odpovedal sem. Več kot deset korakov nisem prišel naprej, ne da bi se kakšna taka postranska ideja, postranska skrb ali podobna muha vrnila in to, kar imenujem svoj duh, dvignila iz tečaja.

Nisem mogel igre dobiti.

Ampak moje zaupanje v zdravilno moč te šajterške metode stoji slej kakor prej trdno kakor gora.

Moral bi jo le dovolj dolgo nadaljevati.

Koncem vojne so bile v Franciji volitve, pri katerih je prišla na krmilo sedanja klika — trgovci, tovarnarji in razni industrialci.

Francozi so odkritejši od nas; mi podpiramo trgovino potem politike; v Franciji vodijo politiko direktno trgovci. Sedanji parlament, izvoljen na podlagi vojne politike, zmage in težkega miru, je izvajal svojo moč po tem pravilu, odkar je prišel na krmilo.

Mali posestniki, mala buržoazija je jedro francoskega gospodarskega življenja; ona in pa vrednost njenega premoženja se je izpostavljala in se še izpostavlja na politično tehtnico, kakor so zahtevale razmere. V imenu teh malih posestnikov, v imenu takozvanega nacionalnega bloka, je bilo izjavljeno, da mora Nemčija plačati, in s tem v zvezi so zagнали brezobzirno kampanjo, da izvedejo vojno izplačilo.

Francija predstavlja danes star, izmučen in zlomljen narod. Leta 1872. je štela Francija 36 milijonov prebivalcev; leta 1881. 37 milijonov prebivalcev; leta 1891. 38 milijonov prebivalcev; leta 1901. 39 milijonov prebivalcev in leta 1911. istotako 39 milijonov prebivalcev. V teku tega časa se je njeno kmetijsko prebivalstvo skrčilo in njeno industrialno prebivalstvo je za nekaj narastlo. Gotova kmetijska okrožja so imela na vsakih 100 rojstev do 143 smrtnih slučajev. Če bi ne bilo v tem času porastka na prebivalstvu v mestih, bi njeno skupno prebivalstvo kazalo namesto porastka, nazadovanje. Z ozirom na prebivalstvo, je stala Francija na enem mestu: v politiki pa ima svoje ambicije, ki gredo za tem, da obvlada svet. V tem je Francija izreden vzor starca, ki poskuša ostati žilav in mlad.

Gospodarsko spada Francija v 19. stoletje, v zvezi s tem se ponaha, koketira, vpije in gestikulira. Njena želja je gospodovati nad Evropo, delati denar v Afriki in odstraniti Nemčijo in Rusijo, v kolikor sta ji nevarni kot gospodarski tekmovalki. Njen primankljaj za bodoče leto je ena milijarda 625 milijonov frankov, vzlec temu govori, kakor da hoče ohraniti svojo pozicijo ne le kar se tiče največje armade v Evropi, ampak želi imeti tudi največjo mornarico!

V Parizu je Napoleonov grob; za njegovim grobom pa je muzej, v katerem je velikansko število zastav vseh vrst, regalij in drugih znakov. Med drugimi rečmi je tudi mnogo slik iz francoskih bitk, preko 1000 let starih in pod vsako sliko je napis: »Dobljena po Francozih«. Niti ene bitke ni, pod katero bi ne bilo napisano, da je ni dobila Francija. Za Napoleonovim grobom počivajo ostanke francoske militaristične slave. Francozje so se vojskovali in vseh kontinentih in na vseh morjih, in relikvije teh mogočnih činov hranijo v svojih muzejih.

Velika Britanija je rabila Francijo za svojega policaja v Evropi, toda Francija se je obnašala, kakor da je župan mesta, ne pa policaj. Briand in Lloyd George sta se včasih pogovarjala. Njiju nazori so bili vedno zelo slični in sta se razumela vedno pravilno. Briand se je umikal; vodil je z Anglijo dogovore, ki so kazali da pusti Nemčijo, naj se opomore. In ko so povabili Nemčijo, naj pošlje v Cannes in v Genovo svojega zastopnika, je stopil vmes Poincare, ki zastopa interese tistega dela Francije, ki pravi, da mora Nemčija plačati. Kmalu v začetku tega leta so Francozi pretrgali za nedoločen čas vezi z Anglijo, ker se niso mogli zediniti kaj naj storijo. Angleži so vztrajali, da je tre-

ba priznati Rusijo, medtem ko so Francozi zahtevali, da mora Rusija plačati svoj dolg. In tako je danes situacija sledeča: Francija na eni strani zahteva, da vlada Evropo. Velika Britanija na drugi strani zahteva, da je treba postaviti Nemčijo na noge in dati Rusiji priliko, da si opomore. Francija vztraja, da je treba Nemčijo izstradati in jo obenem izmозgati do pogina; ravnotako naj bi obračunali tudi z Rusijo.

V knjigi, ki jo je spisal pred kratkim James Harvey Robinson z naslovom »Zmešano v formaciji«, sem našel sledečo izjavo: »Vsak drug kot splošen mir, je sedaj nemogoč; nobene prosperitete brez splošne prosperitete.«

Kaj hoče Francija?

Mir hoče; natvezen mir od ene strani sveta napram drugi strani; blagostanje hoče Francija in mizerijo za njene evropske tekmovalce. Rusijo želi videti v mizeriji, istotako Nemčijo. Načrta za splošen mir nima in ga ne bo imela tako dolgo, dokler smatra sama sebe za boljšo kot ostale ljudi na svetu. Živeča gospodarsko v 19. stoletju, a mednarodno militaristično po Napoleonovih nazorih, sanja Francija še vedno sanje o svetovni nadvladi, v zvezi s tem, da bi morala to idejo opustiti, ko je padel Napoleon. Francija zahteva nekaj, kar bi bilo mogoče pred 2000 leti — to, kar nemore danes doseči noben narod, kajti medsebojne vezi so danes tako medodvisne, da pomeni uničenje ene dežele trde čase za vse druge dežele.

Toda Francija misli, da je svet Francija, in danes je Francija največja nevarnost svetovnemu miru. Forsira svoj gospodarski individualizem in domišljijo svetovnega gospodstva. Anglija, mnogo pametnejša, pravi ne; sodelovanje prihaja, in angleški državniki vidijo to sodelovanje. Toda Francozi so živeli predolgo svoje provincialno življenje; ostali so v Franciji, medtem ko je bil ostali svet na potovanju. Pri tem mislim na francoski vladajoči razred.

V Franciji je še en drug element — revolucionarni proletarijat s svojo revolucionarno zgodovino. Upati je torej, da bomo imeli jutri v Franciji novo situacijo. V Franciji morajo priti od strani tega proletariata protesti. Francosko delavstvo dela manj in govori več kot pa delavci Nemčije in Anglije; toda v Franciji je proletarijat, s katerim je treba računati — in to je element, na katerega se upirajo naše oči.

Če bo Francija nadaljevala svojo sedanjost pot brez ovir, ji napredek ne bo zagotovljen niti za ped. In če se ji posreči vzdržati to pot, bo to na kvar vsemu svetu. Ljudstvo je začelo spoznavati, da mora biti mir svetovni mir, in blagostanje svetovno blagostanje.

NASILSTVO POKRAJINSKE UPRAVE.

V občini Zagorje sta bili Trbov. premogokopna družba ter Juž. železnica poleg drugih podjetij pred vojno glavna davkoplačevalca, tako da je 70% občinskih doklad odpadlo na ti dve podjetji. Odkar pa imamo samostojno državo Jugoslavijo, nista ti dve podjetji pravilno plačali davka ter seveda tudi ne občinskih doklad. Predložiti namreč nočeta svojih računov že od leta 1918. Raditega plačujeta davek na podlagi bilance za leto 1918. Občinska uprava v Zagorju je prišla zato v tako finančno zadrego, da ni mogla niti najnujnejših potrebščin kriti. Prisiljen je bil občinski odbor zvišati od leta do leta občinske doklade tako, da so

sklenili pri proračunu za leto 1922 380% na direktne davke in pobiranje občinskih doklad. Mnogokrat je občinski odbor sklepal vloge ter prosil pokrajinsko upravo, naj ukrene nekaj proti temu dvema podjetjem, da plačata pravilno davek ter seveda tudi občinske doklade. Ali vse zaman. V teh štirih letih je občina prikrajšana na svojih občinskih dokladah za približno 1 milijon kron in če bi ta milijon kron sprejela občina, bi bile občinske doklade lahko ostale na oni nižini, kakor so bile v letu 1918, t. j. samo 80 odstotne.

Pokrajinska uprava proti kapitalističnim družbam ni storila ničesar, pač pa je nepričakovano odločila, da se bodo ti kapitalisti še bolj ščitili kot pa dosedaj. Sklep občinskega odbora je razveljavila, ter napravila proračun za leto 1922 po svojem. Doklade na direktne davke je znižala na 170%, za ostanek 210% pa je določila, da se pobira občinska doklada na vino in druga živila. Zaenkrat je določila samo na vino, pozneje pa bo seveda poskušala s svojimi nasilstvenimi odredbami obremeniti tudi druga živila z občinskimi dokladami. In bo seveda tako olajšala kapitalistom, da bodo kopyčili svoj kapital, revno ljudstvo pa tirača še v večjo bedo in pobrala zadnji vinar marnemu obrtniku in kmetu, kolikor ga še imata, tako da bodo na eni strani sami bogatini, na drugi pa sami berači.

Pri zadnji seji občinskega odbora, je občinski odbor na predlog socialističnega občinskega kluba vložil proti temu nasilju protest, ter zahteval da naj rajši poskuša da bosta Trboveljska družba in Južna železnica pravilno plačali občinske doklade ter da ni nikakor voljan, da bi privolil občinske doklade s pobiranjem doklad na življenske potrebščine, ki obremenjujejo reveža in ščitijo kapitalista.

Ugotovil je tudi v svoji vlogi, da se krši s tem tudi občinska avtonomija ker ima pokrajinska uprava kot nadzorni organ v občini le pravico, če ji ni volji kak sklep, ga razveljaviti, ali priporočiti kaj drugega, nima pa pravice, predlogov sama diktirati. Ali kaj hočeš! V naši Jugoslaviji ni več zakona, ki bi ga ne smeli visoki krogi teptati z nogami. Odprta so vrata nasilstvu najgrše vrste po istih ljudeh, ki bi morali štiti sami zakon. Dobila je namreč občina pred par dnevi obvestilo, da se je vloga občinskega odbora zavrnila, in nasilstvo je zmagalo. Gospodje, le tako naprej! Vrček gre samo tako dolgo do studenca, da se ubije. Plačilo boste dobili gotovo.

Politične vesti.

+ **Narodni bordel.** Pod tem naslovom smo v torkovem uvodniku priobčili pogovor našega urednika z urednikom »Slov. Naroda«. V tem pogovoru se je izrazil urednik »Slov. Naroda« zelo zaničljivo o našem delavstvu, ki da je — barabsko! Članek je izzval obilo zanimanja in vse je bilo radovedno, kaj bo odgovoril »Slov. Narod«. Toda ta si je mislil, da je pač najboljša molčati, dokler se zadeva ne presdi, in tako se ni še prav nič oglašal. Za buržoazni list je ta pojav zelo značilen. Dokazuje nam, da smo zadelj v živo.

+ **Republikanec Gjonović o svobodi.** Pretekli torek je razpravljal zakonodajni odbor o poročilu glede predloga o odgovornosti ministrov. Govorniki so bili proti določbi, ki dovoljuje kralju, da sme staviti ministre poljubno pod obtožbo, ker bi se s tem še bolj uveljavljal kraljevski

osebni režim. Vladni poslanci so povdarjali, da so po tem zakonskem načrtu ministri v veliko težjem položaju kakor pa ostali državljani. Opozicionálni poslanci pa so povdarjali, da po predlaganem načrtu ne more biti govora o kakih odgovornosti ministrov v pravem pomenu besede in da bodo glasovali proti. Nekateri govorniki, kakor republikanec Gjonović, so izjavili, da je danes pri nas veliko manj svobode kakor pa pred vojno.

+ **Kapitalistična laška vlada.** Zaradi brezbriznosti laške vlade, ki se prav nič ne zanima za vprašanje brezposelnosti, so stopili delavci po mestih v splošno stavko. Tako na primer so priredili v Ferrari demonstracijo, ki se jo je udeležilo preko 50.000 oseb.

+ **Brezposelnost v Češkoslovaški.** Velika brezposelnost vlada po celem svetu. V Češkoslovaški republiki znaša samo v Postejovi število nezaposlenih z družinami vred okoli 10.000. Vlada je sklenila prihiteti delavstvu na pomoč s tem, da ga bo zaposlila pri zidanju državnih poslopj.

+ **Čičerin o imperialistični Japonski.** Pretekli torek 16. t. m. je prišlo do ostrega spora med Čičerinom in japonskim delegatom Iši, ki je očital Čičerinu, da so sovjetske čete na Daljnem vzhodu zagrešile velika grozodejstva. Čičerin se je razburjen dvignil in protestiral proti nesramnemu postopanju Japonske, o kateri ve ves kulturni svet, da je vsa očitana grozodejstva zakrivila imperialistična Japonska v svojem neverjetnem pohlepu po ruski zemlji.

POZIV ZASEBNIM NAMEŠČENCEM.

Uradništvo Strojnih tovarn in livaren v Ljubljani je dne 3. t. m. zaprosilo za zvišanje službenih prejemkov. V odgovor na to prošnjo je podjetje več uradnikom odpovedalo službo in žuga, da bo odpovedi nadaljevalo. Podjetje pritiska zlasti na one, ki imajo službeno stanovanje. Raditega nasilja proglašajo podpisana organizacija pri podjetjih Tönnies, Žabkar in Samassa v Ljubljani zaporo službenih mest ter pozivlja vse zasebne nameščence, da se iz solidarnosti in kolektivitnosti do prizadetih stanovskih tovarišev in tovarišic omenjenim podjetjem ne ponudijo v službo, niti ponudenege mesta ne sprejmejo, dokler se spor med podjetjem in uradništvom ugodno ne reši. Ob enem se naprošajo vse sorodne stanovske organizacije, da postopajo v enakem smislu. — Društvo zasebnih nameščencev v Ljubljani.

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ v Sp. Šiški naznanja, da se bo vršil nje izredni občni zbor 24. maja ob 8. zvečer z zelo važnim dnevnim redom. Udeležba vseh članov dolžnost! — Štefan Sušnik, tajnik.

Diskusijski večer se bo vršil danes v sredo, dne 17. maja, ob 20. v »Zadružnem domu« v Sp. Šiški. Udeležba vseh članov dolžnost.

Poljčane. Na občnem zboru krajevnega organizacije KDZ v Poljčanah, ki se je vršil dne 30. aprila, so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Za predsednika Josip Tenišek, za tajnika Leop. Tavčar, za blagajnika Josip Kores, poslov. konzumnega društva za Slov. Za preglednike Avgust Sket, Ivan Mlakar in Ivan Gajšek. Opozarjamo vse člane naj odslej redno plačujejo svoje prispevke blagajniku sodr. J. Koresu, Odbor.

Članstvo Socialistične stranke Jugoslavije v Celju opozarjamo na člansko zborovanje, katero se bo vršilo v četrtek, 18. maja 1922 v gostilni »Zeleni travnik« v Celju ob 7. zvečer. — Ker je dnevni red nad vse važen, pričakujemo obilne udeležbe. Kraj. organ. SSJ v Celju.

Iz strok. sibanja.

Seja odbora podružnice kovinarjev se bo vršila v sredo 17. maja takoj po delu v društvenih prostorih, Selenburgova ul. 6. II.

Vestnik Svobode.

Dramatični odsek izobraževalnega društva »Svobode« v Sp. Šiški vabi vse resne prijatelje dramatike, da se udeleže sestanka, ki se bo vršil v torek 23. t. m. ob 8. zvečer v dvorani »Zadružnega doma«, Sp. Šiška, Žibertova ul.

Država. Osmo javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: »O državi«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 19. maja 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Cena vstopnicam običajna. V dvorano pristop od desne strani poslopja.

Listnica uredništva. Sodrug Ropret. Na vaše opozorilo smo si ogledali senzacionalno uradno desko v veži ljubljanskega okrajnega glavarstva v Hrenovi ulici št. 11 in bomo tozadevno natisnili za intrajšno številko »Napreja« članek z naslovom: »O obljubah in dejanjih ruskih boljševikov!«

Dnevne vesti.

Ljudstvo se pritožuje, da našega lista ne dobiva redno. Poštni upravi moramo pa priznati, da ima dobro voljo urediti točno poslovanje. Če naš list kie zastaja ali če se posamezne številke zgubljajo, so krivi posamezniki na posameznih poštah. Take neredneže najdete samo na ta način, če list vselej sproti reklamirate. Naročnik ima pravico na list, zato ne sme biti potrpežljiv, ampak nam mora vselej naznaniti, katere številke ni dobil. Take dopisnice so poštnine proste! Kdor dobiva list od raznašalca, se mora tudi pritožiti, kadar ga ne dobi. Drugače uprava ne bo nikdar zvedela za nerednosti in jih ne bo mogla odpraviti.

Razpisana učna mesta za inženjerje. Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani je pričelkom prihodnjega šolskega leta razpisanih 5 profesorskih mest za inženjerje, in sicer 2 mesti za arhitekto, 2 mesti za elektrotehniko in 1 mesto za strojno stroko. Prošnje je vložiti do 15. junija t. l. pri ravnateljstvu Tehniške srednje šole. (Glej »Uradni list« štev. 39).

Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 30. aprila do 6. maja 1922 dela 598 moških in 381 ženskih delavnih moči. Posredovani se je izvršilo 285. Dela iščejo: strojni in stavbni ključavnice, peki, mlinarji, natakariji, natakarike, kovači, trgov. sotrudniki, prodajalke, dninarji, dninarice, sluge, sedlarji, kočijaži, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: gozdni delavci, zidarji, tesarji, mizarji, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Delegacija ministrstva finanč objavljala uradno, da so v smislu 7. maja došle odločbe generalne direktije posrednih poreza tudi v Sloveniji oproščena plačila takse legitimacije drž. nameščencev in vpokojencev ter njihovih rodbinskih članov za znižane vožnje na železnicah.

Pri zdravstvenem odseku za Slovenijo v Ljubljani se razpisuje mesto sanitetnega referenta v VI. činovnem razredu. Interesentje se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Katalog razstavljalcev IV. Praškega vzorčnega veletrga je izšel ter stane 20 Din. Naroča se pri oficijalnem veletržnem zastopniku anonimi in reklamni družbi Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. Katalog obsega seznam razstavljalcev po abecedni strokah in skupinah, dalje seznam interesentov ter raznovrstna navodila. Srbohrvaški ključ k blagovnemu seznamu kataloga se dobi za ceno Din. 5.

Jugoslovansko akademično glasbeno društvo »Mladost« iz Zagreba v Sloveniji. Kakor je bilo že v naših časopisih javljeno, priredi to glasbeno društvo jeseni veliko koncertno turnejo na Francosko in Angleško, kjer priredi več vokalnih koncertov v raznih univerzitetnih mestih.

Pred nastopom te turneje, hotelo pa je društvo prirediti začetkom maja manjšo turnejo v Beogradu in Vojvodini, a je to svojo namero opustilo, ker se vrše nekako v istem času tudi koncerti Glasbene Matice iz Ljubljane v Beogradu, Zemunu, Novem Sadu, Subotici in Sarajevu. Sklenilo pa je društvo, da v nadomestilo ori turneji po Vojvodini priredi 3 koncerte v Sloveniji in to v Ljubljani, Celju in Mariboru. Koncert v Ljubljani se vrši 22. maja, nakar že danes opozarjamo vse naše občinstvo.

Ruska zbirka, Za gladujoče v Rusiji so nabrali: Margetič 533, Holcinger 457,65, Blagšič 217,25, Rebernak 192,80, Kobala 103,50, Kausič 100,35, Rešter 77, Cerkovnik 76, Böhm 73, Kunstek 47,75, Hochkraut 24 vsi v Celju, Zagorski v Libolah 41, Pavlin in drug 50, Koms. društvo v Hrastniku 90, Luka Juh, Guštani 67,25 dinarjev, skupna vsota do sedaj nabranih darov znaša 7485,65 dinarjev.

Za stavkujoče v Celju nam je poslala kralj. org. KDZ v Gorjah 40 dinarjev.

Članarina »Slovenske Matice« za l. 1922 znaša 20 Din. Ustanovniki doplačajo razliko med letnino in obrestmi, ki jih donša plačana ustanovnica.

Ljubljana.

Gostovanje Marije Vere. Prihodnje dni gostuje v ljubljanskem dramskem gledališču tragedija Marija Vera, rodom Slovenka, zdaj članica Narodnog pozorišta v Beogradu. V četrtek, dne 18. t. m. nastopi v naslovni vlogi tragedije »Marija Stuart«, v nedeljo, dne 21. maja pa v isti tragediji v vlogi kraljice Elizabete. Marija Vera je bila pred vojno članica Reinhardtovih gledališč v Berlinu in je uživala po vsej Nemški velik sloves. Lani je gostovala v Zürichu. Vse švicarsko časopisje se je o naši rojakinji zelo laskavo izražalo. Marija Vera je predvsem igralka klasičnega repertoarja, interpretira pa tudi s sijajnim uspehom in velikim mojstrstvom moderne vloge. Upamo, da bo naše občinstvo v številni meri pozdravilo umetnico, ki bo v četrtek 18. t. m. nastopila prvič na domačem odru.

Poletni abonma v Narodnem gledališču v Ljubljani prične v dramji dne 22. maja 1922 z uprizoritvijo komedije »Madame Sans Gene« za red B, v operi pa 18. maja 1922 z uprizoritvijo Delibesove opere »Lakmé« za red E. Opozorjamo, da veljajo za novi poletni abonma za vse abonamente le nove vstopnice.

Einsteinova teorija. Društvo »Soča« opozarja svoje člane in vse prijatelje Društva Soče, da predava prihodnjo soboto dne 20 t. m. ob pol 9. zvečer v prostorih hotela Lloyd gospod prof. dr. Cadež o Einsteinovi teoriji. Ker bo predavanje zelo zanimivo in poučno vabi k obilni udeležbi — Odbor.

Poštno ravnateljstvo v Ljubljani bo na javni dražbi dne 12. junija t. l. ob 9. prodajalo skartne spremenice, ki imajo veliko filatelistično vrednost radi prvih jugoslovanskih znamk. Vmes so znamke od prevrata pa do meseca maja l. 1920, ki predstavljajo celi razvoj znamk, katere je našlo tukajšnje ravnateljstvo.

Celje.

Sočutnost mojstrov do delavstva v Celju. Unija stavbinskih delavcev za Sloveniji je poslala vsem kamnoseškim mojstrom spomenice dne 17. aprila 1922 z nepretiranimi zahtevami. Odgovorili so sledeče: Znani nemški kapitalist, kamnoseški mojster Kulich je imel v svojem podjetju zaposlenega delavca več let, sedaj urno plačo 10 K (reci — beri 10 kron!), klasificiran delavec kamnosek! Ker ga je imenovani delavec prosil za poboljšek mezde, češ da ne more izhajati kot družinski oče, kaj mislite, kaj je naredil ta prenapetež gosp. Nemeč Kulich? Drugi dan mu je odgovoril sledeče in sicer pisмено: Trajajoča brezposelnost in pomanjkanje naročil, me silijo na mojo žalost da Vam z današnjim odgovorom službo s 14dnevno zakonito odpovedjo, tako da najino delovna razmerje s 13. majem konča. Seveda Vam je prosto, da pristopite še pred rokom, pri čemer se seveda morate odreči vsem nadaljnjim zahtevam. Kulich. — Čudno se nam zdi, ker je ravno v teh dnevih nagovarjal delavce, da ima dosti dela in naj delajo več kot 8 ur? Javnost naj izve, kakšno sočutje imajo gospodje mojstri s svojimi podložniki, ki so že itak od njih izmozgani. G. Kulichu pa damo naznanje da, če izvemo še za en tak slučaj, bo gledala organizacija, da se mu podjetje bojkotira.

— **Donarni trg.** (Zagreb, 16. maja.) Ameriški dolar 66 Din, Italijanska lira 3,60 Din, nemška marka 0,24 Din, čehoslov. krona 1,32 Din, 100 nemškoavstrijskih kron 0,72 Din.

— **Žitni trg.** (Novi Sad, 13. maja.) Kilogram pšenice 3,84 Din, kg ječmena 3 Din, kg ovsa 2,90 Din, kg koruze 2,70 Din, kg moke (št. 0) 5,38 Din. — Svinjska mast 21 Din.

Hrastnik. V nedeljo, dne 21. t. m. se bo vršilo zborovanje članov Konsumnega društva rudarjev ob 3. popoldne v društvenih prostorih. Dnevni red: Pomen močnih gospodarskih organizacij. — Načelstvo.

Gorje pri Bledu. Z ozirom na objavo »Tujske prometne zveze« v vašem c. l. »Naprej« št. 108 z dne 13. 5. 1922. pod naslovom »Vindgar zopet otvoren«: V objavi se nahaja tudi nasledni stavek: »Vzdrževanje tega mostu je stvar županstva obč. Gorje.« Naprošam vas, da podate k temu stavku sledeče pojasnilo: Ker županstvo nikdar ni kompetentno za izdajo tako visokih vsot, je v tem prizadet ves obč. odbor. Zgodovina in uradna statistika tega mostu je sledeča: V 18. stoletju ga je voda Radovina dvakrat odnesla, vsakokrat pa ga je na novo postavil takratni posestnik posestva v Vindgarju (po domače Leskovec) in tudi vsako leto popravila je sam izvrševal. Leta 1920., septembra meseca, je voda ta most zopet odnesla in v tem stanju se še danes nahaja. Županstvo kakor tudi ves obč. odbor sta se trudila na vso moč, da se ta most postavi v normalno stanje. Leta 1921. oktobra meseca je bila sklicana uradna enketa prizadetih faktorjev. Ti so bili okrajno glavarstvo, županstvo obč. Gorje, zastopstvo državnih gozdov, Kranjska obrtna družba, okrajni cestni odbor, poverjenišvo tujske prometne zveze in takratni posestnik tovarne za pohišstvo »Vindgar«. Pogajanja so se takrat radi trmoglavosti raznih zastopnikov razbila in ni prišlo do sporazuma, ker vsi so stali na stališču, da naj most gradijo davkoplačevalci obč. Gorje, kar pa so zastopniki občine odklonili z dokazi, da občina že 120 let za zgradbo mostu ni prispevala niti vinarija in da je most last posestnika v Vindgarju, prebivalci občine pa imajo za prehod servitutno pravico! Takratni posestnik tovarne za pohišstvo »Vindgar« je izjavil, da bo most docela podrl. Občinski odbor pa je sklenil, če se most podre, da postavi pred vhodom v Vindgar zasilna brv za pešce. Ker pa se most ni podrl, se tudi brv ni postavila. Letošnjo pomlad so se vršila zopet pogajanja s sedanjim posestnikom tovarne lesnih izdelkov Golob in Comp., ki je izjavil, da je pripravljen, most na novo postaviti. Obč. odbor pa je podal izjavo, da prispeva k tej zgradbi tudi primerno vsoto, katere visokost pa še ni določena. Kranjska obrtna družba je voljna tudi prispevati nekaj. Kaj pa Tujska prometna zveza? Ali boče pustila, da se od tujcev pobira mostnina? Samo dobre volje je potreba in most bo gotov. — Teh vrstic nisem napisal v obrambo županstva ali obč. odbora, ampak zato, da dobi javnost pravo lice in da spozna tiste, ki so zakrivil, da most do danes še ni narejen in v obrambo naših davkoplačevalcev kateri so po večini delavci, bajtariji in mali kmetje, kateri so nas poslali v obč. parlament, da varujemo njih pravice in imetje. Klub soc. odbornikov ne bo nikdar pristal na to, da bi svoje davkoplačevalce obremil za 50.000 K in nobena oblast nas ne bo k temu prisilila, da bi občina po preteku 20 let (in še dalje, ker most ni bil nikdar last občine! Op. pis.) vzela tisti most v lastno breme. Posestnik v Vindgarju ga

je gradil dosega in ta naj ga vzdržuje tudi nadalje. Pripravljani pa smo da ga v delu podpiramo. Za Klub soc. odbornikov obč. Gorje: Martin Jakopič.

Slov. Bistrica. Za proslavo 1. maja se je vršil dne 30. aprila t. l. dopoldne v hotelu Neuhold dobro obiskan shod, na katerem je poročal sodrug. Rud. Čebular o pomenu praznika Dela. Med več drugim nam je zelo stvarno razložil tudi položaj in izžemanje zatiranega delavskega in kmečkega stanu s strani kapitalističnega sistema. Da se tega izžemanja lahko rešimo je gotovo, samo treba je, da se vse delavno ljudstvo trdno oklene naših organizacij in se ne pusti več slepiti od raznih klerikalnih hujskačev. V slogi je moč, zato vsi v organizacijo Socialistične stranke Jugosl. — Isti dan popoldne je priredilo tukaj organizirano delavstvo prvo delavsko veselico, ki je prav zadovoljno iztekla. Čeprav smo opazili bojkot s strani takih meščanov, ki drugače vedno obljublajo za delavstvo vse zlate gradove, samo bogvar, da bi prišli med nje, ali da bi jim bilo treba njihove obljube izpolnjevati. Takrat je delavec vse, samo ne človek in vsak ima čez glavo posla zase. Delavci, spreglejte in zapomnite si to dobro za prihodnjič. — Pri tem da ne smemo pozabiti se posebno zahvaliti pevskemu zboru pekov iz Maribora, ki nas je s svojimi prav lepimi pesmimi posetilo in tako podalo znova duška slovenjebistriškemu proletariatu. Tako je mirno in zadovoljno bil prvokrat v Slov. Bistrici s strani delavstva proslavljen 1. maj. — Sodrugom in sodružicam ključemo: Le tako naprej in zbirajte okrog sebe vse trpine in jih privedite v naše vrste, da bo zanaprej še slavnijeje praznovan Praznik dela in da bomo tako združeno pokazali, da se ne pustimo več spraviti pod kapitalistični jarem.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ)

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptič. in čistočnega osvežujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kot krepko blago delujoče in vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko liganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zamotom in poštino za vsakoga 3 dvojnate ali 1 specijalna steklenica 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice 300 K
24 8 570 K
36 12 800 K

POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi že popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa 8 K in 12 K; Elsa mentolni klinčič 16 K; Elsa posipalni prašek 12 K; Pravo Elsa ribje olje 80 K; Elsa voda za usta 48 K; Elsa kolonska voda 60 K; Elsa žumskimirni 60 K; Glycerin 16 K in 60 K; Lysol, Lysoform 48 K; Kineski čaj 4 K; Elsa mrčesni prašek 16 K; Strup za podgane in miši po 16 K in 20 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA
donja Elsatrg št. 358 Hrvaško.

Zika-kvartet v Tržiču, Delavsko izobrazovalno društvo »Svoboda« je hvalevredno poseglo v razvoj izobrazovalnega dela svojih podružnic. Povprašalo je vse v okrožnici, dali vzemo na svoje rame prireditev delavskega koncerta godalnega kvarteta Zika. — Tržiška podružnica se je pozivu centrale tem rajše odzvala, ker so Zikovci stari znanci v Tržiču. To je bil njihov tretji koncert. Odkar smo mlade umetnike zadnjič slišali, so silno napredovali. Ugrali so se že sijajno. Njihove umetniškega ognja prekipavajoče duše se ogrejejo ob Dvořaku neprimerno bolj, kot pri do skrajnosti umerjenem in uglajenem Mozartu. Tega bodo zvrstno podali šele čez par let, ko se v njihovih dušah zmladi neka sveta umrtjenost, ki jo zahteva Mozartova muza. Silno je ugajala Dvořakova »Humoreska«, ki so jo morali ponoviti, preje poslušalci niso mirovali. Krasno so nam po-

dali Borod'nov D-dur kvartet. Ko je bilo sporeda konec, se občinstvo ni hotelo dvigniti, priklicalo je mlade umetnike še in še. — Potem pa se je razvil lep družabni večer v dvorani »Delavskega doma«, ki bo udeležencem ostal še dolgo v spominu. Zikovcem pa kličemo pri odhodu v tujino: obilo sreče in na skorajšnje syidenie! — Delavski koncert! Kako lepa beseda. Žal, da je tisti, ki jim je namenjena, ne pojmujejo prav. Koncert je bil sicer dobro obiskan, toda na čast pa ni tržiškim delavcem, da je bilo nekaj sedežev praznih, ki so pri igrah vedno odgani. Godba je nekaj takega, kar povzdigne človeka še bolj kot govorjena beseda. Toda upajmo, da bo vzgoja tudi tu storila svojo dolžnost.

Strankin znak velja 5 Din komad. Kdor ga še nima, naj ga takoj naroči pri našem tajništvu.

SPÖRED NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Sreda, 17. maja — Otok in struga, A.
Četrtek, 18. maja — Marija Stuart, gostovanje ge. Marije Vere, tragedinje iz Beograda. Izven.
Petek, 19. maja — Otok in Struga, Dijaška predstava, Začetek ob 3. pop. Izven.
Sobota, 20. maja — Madame Sans Gene, Izven.
Nedelja, 21. maja — Marija Stuart, gostovanje tragedinje Marije Vere iz Beograda. Izven.
Ponedeljek, 22. maja — Madame Sans Gene, B.

Začetek poletnega abonmana.

Torek, 23. maja — zaprto.

Opera:

Sreda, 17. maja — Madame Butterfly, Izven.
Četrtek, 18. maja — Lakmé, E.

Začetek poletnega abonmana.

Petek, 19. maja — zaprto.
Sobota, 20. maja — Lakmé, D.
Nedelja, 21. maja — Lariza, Izven.
Ponedeljek, 22. maja — zaprto.
Torek, 23. maja — vojaška predstava, Bajaja, Izven.

Velike fotografije!

povečane po vsaki sliki, društvene skupine, legitimacije za železničarje

izvršuje najfineje po zmernih cenah.

Fotograf „PELIKAN“, Celje, zraven hotela Union.

Tovarna
JOS. REICH

Barva vsakovrstno — — — — — blago.

Kemično čisti obleke.

Ljubljana, Poljanski nasip 4. Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.
Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor
Gospiska ul. 38

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

V trgovini O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni!

Moške obleke	od 160 din. napre
Raglani	od 250 din. napre
Moške hlače	od 80 din. napre
Damski plašči	od 150 din. napre
Damski kostumi	od 180 din. napre
Damske modne obleke	od 200 din. napre
Damska krila	od 60 din. napre
Damske bluze	od 30 din. napre

Spomladne novosti vedno v zalogi.

Valuta pada, draginja raste. Kupuj domače milo ne tuje, importirano. Kupuj dobro milo, ker je isto najceneje. Kupuj „GAZELA“ milo.

Umetni

LED

Mesnega oddelka

Gospodarske zveze
v Ljubljani

v ploščah po 11 kg.

Dnevna produkcija 2000 kg.

Plošča ledu Din 13.

Večjim naročnikom dostavljamo led vsako jutro na dom.

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka
ustanovljena leta 1872

Beograd-Gornja Radgona-Kranj-Ljubljana-Maribor-Murska Sobota-Velikovec.

≡ Akcijski kapital ≡
K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000.

Izvršuje vse bančne
posle najkulantneje.

Za
2 dečka in 1 deklico
(7-13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod „Moderna vzgoja“ na upravo „Napreja“.

**Ure budilke, ni-
halke, verižice,
zlatino, srebrnino, očale**
in **poročne prstane**
kupite najbolje pri

A. Lečnik,
urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.

Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro pla-
čujem po najvišji ceni.

Nikak strup! Nikaka kemična kislina!
kislina!

Garantirano pristni
na **namizni kis** na
debelo! **drobno!**
prodaja najmodernejša automa-
tična kisova tovarna

FELIKS SCHMIDL,
Maribor, Koroška cesta 18.

Vsaka hišna gospodinja, ki skrbi za
zdravje svoje družine, zahtevaj povsod
samo pristni SCHMIDL-KIS.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvom
Karl Preis, Maribor,
Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

≡ pohištva

za delavce in železničarje.
Solidna postrežba! Nizke cene!

OBRTNA NAZNANILA.

Prva produkt. zadruga krojačev
Maribor, Ruška cesta 5

priporoča obleke za moške in
ženske po zmernih cenah in
dobre kakovosti.

... Prva mariborska ...

delavska pekarna v Mariboru,
Tržaška cesta št. 39, tel. 324,

priporoča
dober kruh in žemlje.

Gostilna
„LJUDSKI DOM“

Maribor

Ruska cesta št. 7
priporoča

izborna kuhinjo in pijačo.

... N. BRUNO MILJANIČ ...

tovarna kanditov in slaščičarna
najnižje cene in vsak čas sveže blago.
Maribor, Tkalska ulica 4.

Pridobivajte naročnike!

Veliko zalogo špecerijskega in manufakturnega blaga

(zadnje novosti) priporoča svojim članom

Konsumno društvo za Slovenijo

Poštni predal št. 13.
Telef. int. št. 178.

Ljubljana.

Pošt. ček. rač. 10532.
Brzoi. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Centrala: Ljubljana VII, Žibertova ulica št. 269.

Podružnice: Ljubljana: Kolodvorska cesta št. 56, Sodna ulica št. 4, Bohoričeva ulica št. 12, Trnovo, Rožna dolina, Glince; dalje: Celje, Štore, Rogatec, Radeče, Poljčane, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, Sv. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Somišljeniki: Le v prodajalnah svojih zadrug kupujete vedno najbolje in najceneje!

Pristopnina K 10. Kdor še ni član, naj pristopi! Delež K 200.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“
v Trbovljah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska in ljutomerska izbrana vina**, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčih in steklenicah, vedno po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921 K 592.971.17, rezervni delež K 29.022.19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal K 1.820.617.51.

Clan postane labko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.